

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001); Odontologija (M 002); Visuomenės sveikata (M 004); Slauga (M 005)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas, Klinikinės medicinos institutas, Vidaus ligų ir šeimos medicinos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Senėjimo procesas ir geriatrinė medicina 8 kreditai (212 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	1	7
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas vykdomas raštu ir žodžiu. Darbas raštu yra koduojamas. Doktorantas atsako į 3 teorinius klausimus, parinktus atsitiktinės atrankos būdu iš klausimų bloko. Egzaminas vertinamas 10 balų sistema. Doktorantas egzaminą išlaiko, jeigu bendras visų 3-ų atsakymų vidurkis yra 5 (penki) balai ir daugiau.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Suteikti teorines žinias apie žmogaus senėjimo procesą ir jo pasekmes organizmui, dažniausias senų žmonių ligas, pagrindinius geriatrinius sindromus, jų diagnostikos ir gydymo ypatumus, pagrindinius paliatyvaus gydymo ir slaugos kokybės kriterijus ilgalaikio gydymo skyriuose, atkreipiant dėmesį į gerontotechnologijų pritaikymą geriatrinėje medicinoje. Išugdyti gebėjimą kritiškai vertinti įvairių rūšių smurtą prieš senyvo amžiaus žmones.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<u>Bendroji dalis:</u> Biologinės ir sociologinės senėjimo teorijos. Pagrindinių demografinių rodiklių apžvalga. Amžiniai morfologiniai ir fiziologiniai organizmo pokyčiai. Išsamus geriatrinis tyrimas. Multidisciplininė komanda geriatrinėje medicinoje. Paliatyvaus gydymo ir slaugos kokybės kriterijai ilgalaikio gydymo skyriuose. Farmakokinetikos ir farmakodinamikos ypatumai senyvame amžiuje. Gerofarmakoterapijos principai. Polipragmazija. Gerontotechnologijų pritaikymas geriatrinėje medicinoje.				
<u>Specialioji dalis:</u> Senų žmonių ligos. Širdies ir kraujagyslių ligos: išeminė širdies liga, širdies vožtuvų ligos, širdies nepakankamumas, hipertenzija. Kvėpavimo sistemos ligos: pneumonija, bronchinė astma, lėtinis bronchitas, lėtinė obstrukcinė plaučių liga, tuberkuliozė. Virškinimo sistemos ligos: stemplės ligos, gastritas, opaligė, žarnų ligos, mezenterinė išemija. Judėjimo-atramos aparato ligos: reumatoidinis artritas, osteoartrozė, ankilozinis spondilitas, podagra, osteoporozė, reumatinė polimialgija, temporalinis arteritas. Endokrininės ligos: hipotirozė, hipertirozė, cukrinis diabetas. Inkstų ligos: pielonefritas, glomerulonefritas, inkstų akmenligė, angionefrosklerozė, ūminis ir lėtinis inkstų nepakankamumas. Pomenopauziniai sutrikimai, impotencija. Kraujo ligos: anemija, ūminė ir lėtinė leukozė, mielodisplazinis sindromas. Centrinės nervų sistemos ligos: insultas, Parkinsono liga. Psichikos sutrikimai: demencija (Alzheimerio liga), delyras, afektiniai sutrikimai, depresija, nerimas, panikos sindromas.				

Geriatriniai sindromai. Senatvinis išsekimo sindromas: rizikos veiksniai, diagnostika ir gydymas. Senatvinė sarkopenija: rizikos veiksniai, diagnostika, gydymas ir prevencija. Inkontinencijų tipai. Inkontinencijų diagnostika: anamnezė, fizinis tyrimas, diagnostiniai tyrimai, specializuoti testai. Inkontinencijų gydymas pagal tipus. Senų žmonių eisenos ir pusiausvyros pakitimai. Griuvimų paplitimas, išoriniai ir vidiniai rizikos veiksniai. Griuvimų vertinimas: anamnezė, fizinis tyrimas, aplinkos vertinimas, diagnostiniai algoritmai. Griuvimų rizikos veiksnių modifikavimas, profilaktikos priemonės ligonio namuose ir sveikatos priežiūros įstaigose. Obstipacijos: paplitimas, predisponuojantys veiksniai, patofiziologija. Obstipacijų diagnostika ir gydymas. Pragulos: patogenezė, rizikos veiksniai ir įvertinimo būdai (skalės), komplikacijos, gydymas. Žaizdos ir jų priežiūra senyvame amžiuje. Miego fiziologijos pakitimai senstant. Miego sutrikimų rūšys, diagnostiniai kriterijai, naktinis mioklonusas. Miego apnėja. Gydymas: nemedikamentinės priemonės, vaistai. Ūminio ir lėtinio skausmo priežastys, vertinimas. Nemedikamentinio ir medikamentinio skausmo gydymo metodai. Tinnitus: priežastys, diferencinė diagnostika. Rijimo sutrikimo priežastys, monitoringas. Mitybos būklės tyrimai. Kūno sudėties tyrimai senyvame amžiuje. Regos, klausos sutrikimai, diagnostika ir jų korekcija. Odos sausmė ir senatvinis niežulys. Smurtas prieš senyvo amžiaus žmones.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Chun A. (Editor). Geriatric Practice. A Competency Based Approach to Caring for Older Adult. SBN 978-3-030-19624-0 ISBN 978-3-030-19625-7 (eBook), 2020
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-19625-7>
2. Blundell A., Gordon A. Geriatric medicine at glance. Wiley-Blackwell, 2015
3. Hutchison L.C., Sleeper R.B. Fundamentals of Geriatric Pharmacotherapy: An Evidence-Based Approach. American Society of Health-Systems Pharmacists; 2nd edition, 2015
4. Blaževičienė A., Krančiukaitė-Butylkinienė. Spirgienė L. Bendruomenės sveikata ir gerovė. Kaunas: UAB „Vita Litera“. 2020
5. Lesauskaitė V., Damulevičienė G., Knašienė J., Kučikienė O., Macijauskienė J. Geriatrija. Kaunas: LSMU Leidybos namai. 2017
6. Roller-Wirnsberger R., Singler K., Polidori MC. Learning geriatric medicine: a study guide for medical students. Cham: Springer. 2018
7. Mastavičiūtė A., Kilaitė J. Senatvinės sarkopenijos diagnostika. Mokymo ir metodinė priemonė. Vilniaus universiteto leidykla. 2021
8. van Houten ME, Vloet LCM, Pelgrim T, Reijnders UJL, Berben SAA. Types, characteristics and anatomic location of physical signs in elder abuse: a systematic review : Awareness and recognition of injury patterns. Eur Geriatr Med. 2021
<https://doi.org/10.1007/s41999-021-00550-z>
9. Halter J, Ouslander J, Studenski S, High K, Asthana S, Supiano M. Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology. McGraw-Hill Education, 2017
<http://accessmedicine.mhmedical.com/book.aspx?bookid=1923>
10. Kane R., Ouslander J., Abrass I., Resnick B. Essentials of Clinical Geriatrics. McGraw-Hill Professional, 2017
<https://accessmedicine.mhmedical.com/Book.aspx?bookid=2300>
11. Bruera E., Higginson I., von Gunten Ch.F. Textbook of Palliative Medicine and Supportive Care. 2nd Edition Taylor & Francis, 2016
ISBN 9781498772839 - CAT# K29527. Available on Taylor & Francis eBooks
12. Compston J.E., McClung M.R., Leslie W.D. Osteoporosis. Lancet. 2019
[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)32112-3](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)32112-3)
13. Ellis G., Gardner M., Tsiachristas A., Langhorne P., Burke O., Harwood R.H., Conroy S.P., Kircher T., Somme D., Saltvedt I., Wald H., O'Neill D., Robinson D., Shepperd S. Comprehensive geriatric assessment for older adults admitted to hospital. Cochrane Database Syst Rev. 2017
<http://doi.org/10.1002/14651858. pub3>

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI
1. <u>Dalyką koordinuojantis dėstytojas</u> : Asta Mastavičiūtė (doc. dr.).
2. Justina Kilaitė (jaunesn. asistentė).
3. Agnė Jakavonytė-Akstinienė (asist. dr.).
PATVIRTINTA:
Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2024 m. spalio 15 d.
Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė